

SLOVENSKA ZVEZA ZA
JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE
IN TOBAČNO KONTROLO

NVO varujejo naše zdravje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

facebook.com/szotk
twitter.com/tobakzveza
zadihaj.net
nvozdrazve.si

E-NOVICE / Januar 2016

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice iz področja zdravja in okolja](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
- [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

• 18. decembra smo se udeležili koncertnega dela 2. festivala Mladi Maribor

Udeležili smo se koncertnega dela Festivala Mladi Maribor, že drugega zapored. Priča smo bili odličnemu glasbenemu dogodku v organizaciji MKC Maribor, ki so nas tudi povabili k sodelovanju. Nastopili so hrvaški Dječaci in naši odlični Koala voice. SZOTK skupaj z Društvom Mladi in Tobak smo izvedli akcijo Smokerlyzer, kjer smo prisotnim obiskovalcem na željo izmerili vsebnost CO v telesu. Na tovrstnih dogodkih so še vedno zelo prisotni tobačni izdelki in zdi se nam zelo primerno, da obiskovalce opozarjamo na škodljive posledice kajenja. Smokerlyzer nekoliko spominja na alkotest in prisotni so si rade volje izmerili vrednosti CO. Ker smo glede na rezultat meritve vsakemu udeležencu podelili zeleni, rumeni ali rdeč karton, smo na našo žalost podelili največ rdečih. Veselimo se nadaljnjega sodelovanja z MKC Maribor in naših akcij na tovrstnih prireditvah, ki se jim bomo še intenzivneje posvetili v 2016!

Utrinke z dogodka najdete [tukaj](#).

• Vlaganje v duševno zdravje in dobro počutje delavcev prinaša koristi organizacijam in zaposlenim

Zaradi različnih družbenih, tehnoloških, gospodarskih in drugih sprememb, ki se posredno kažejo tudi na telesnem in duševnem zdravju posameznikov, se vedno več zaposlenih sooča z duševnimi težavami. Najpogosteje omenjene zdravstvene težave v zvezi z delom v večini držav članic Evropski uniji (EU) in tudi v Sloveniji so stres, težave z depresijo in anksioznostjo. Zato je pomembno, da za duševno zdravje skrbimo tudi na delovnem mestu, saj tam zaposleni preživijo tretjino svojega časa. "Delovno mesto in delovni procesi lahko pozitivno vplivajo na duševno zdravje, dobro počutje in ga krepijo, lahko pa nanj vplivajo negativno. Če zaposleni doživljajo pozitiven občutek vključenosti in koristnosti, kreativnosti, potrditve v delu, podpore sodelavcev, potem je delovni proces lahko varovalni dejavnik," je povedala Ada Hočevar Grom z NIJZ in dodala: "Če pa se na delovnem mestu pojavljajo monotone delovne naloge, prezahtevne naloge, preveč dela, premajhna udeležba pri odločanju, nejasne vloge, slabi odnosi, neustrezen način vodenja in komuniciranja ali pa strah za izgubo službe, pa to lahko vodi v stres, težave, motnje in bolezni." Kombinacija velike obremenjenosti pri delu in negotovosti zaposlitve pri posameznikih lahko za 14-krat povečata tveganje za razvoj depresije v primerjavi s tistimi, ki imajo nadzor nad delovno obremenitvijo in varno zaposlitvijo. Dolgi delovniki so povezani s pojavom depresije pri ženskah, absentizem pa z monotonim delom ter slabimi možnostmi za pridobivanje novih znanj in spretnosti. Za posledicami psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu trpi več kot četrtnina zaposlenih v EU, v številnih državah pa se tudi povečuje izostajanje z dela zaradi težav z duševnim zdravjem. Poleg izostajanja z dela so posledice duševnih motenj tudi manjša delovna storilnost, manjša motivacija in večja fluktuacija.

Več o tej temi najdemo na [spletni strani NIJZ](#).

Na spletni strani NIJZ najdemo tudi povezavo do priročnika v elektronski obliki z naslovom "[Duševno zdravje na delovnem](#)

[mestu](#)".

- **Delavnice "Podpora pri spoprijemanju z depresijo"**

Od leta 2014 se v okviru posameznih zdravstveno-vzgojnih centrov v zdravstvenih domovih po Sloveniji izvajajo delavnice Podpora pri spoprijemanju z depresijo. Delavnice predstavljajo pomemben vir pomoči in podpore posameznikom, ki se srečujejo z depresijo.

Več informacij o delavnicah najdemo [tukaj](#).

Seznam zdravstveno-vzgojnih centrov in s kontaktnimi podatki se nahaja na tej [povezavi](#).

Niste sami!

- **Poziv tobačnim uvoznikom - poročanje o tobačnih izdelkih**

NIJZ naproša, da v skladu z določbami Direktive 2001/37/EC in Zakonom o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (UL RS, 26/2003, 17/2006) mora proizvajalec oziroma uvoznik tobačnih izdelkov enkrat letno javnemu zavodu Inštitutu za varovanje zdravja RS (po novem Nacionalni inštitut za javno zdravje) posredovati:

- seznam sestavin in količine sestavin, uporabljenih pri proizvodnji tobačnih izdelkov, in sicer po znamkah in vrstah, ki mora biti sestavljen glede na težo posameznih sestavin v tobačnem izdelku, začenši z najtežjo;
- izjavo o razlogih za vključitev sestavin z navedbo o njihovem delovanju in vrsti;
- toksikološke podatke, ki jih imajo proizvajalci in uvozniki v zvezi s sestavinami v zgoreli oziroma nezgoreli obliki, kakor je primerno, ki se zlasti nanašajo na njihove vplive na zdravje, upoštevajoč med njimi kakršnekoli učinke odvisnosti;
- rezultate meritev vsebnosti katrana, nikotina in ogljikovega monoksida na cigareto.

Prosimo, da nam podatke za leto 2015 posredujete najkasneje do 31.3.2016 na naslov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, ga. Helena Koprivnikar.

Podrobnejše napotke najdete [tukaj](#).

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE IZ PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

- **[Kako lahko najbolje zaščitimo nekadilce pred tobačnim dimom?](#)**

Varna količina tobačnega dima od pasivnega kajenja ne obstaja. Obsežna protitobačna zakonodaja je edini učinkovit način odpravljanja tveganj povezanih s kajenjem. Protitobačna zakonodaja deluje, kljub temu pa mora biti namenjena skrb, da se pravilno prikaže njen učinek, zaradi tega se ne sme hiteti z merjenjem kazalcev.

V poročilu o dokazih (ang. evidence brief) z naslovom "Kako lahko najbolje zaščitimo nekadilce pred tobačnim dimom? (ang. How can we best protect non-smokers from exposure to tobacco smoke?)", ki ga je izdala WHO/Europe (Svetovna Zdravstvena Organizacija Evrope) se ocenjujejo učinki protitobačnih strategij v devetih državah članicah Evropske unije, ki so vpeljale obsežne protitobačne programe.

Močna javna podpora za obsežne protitobačne programe

Podatki kažejo, da širša javnost odločno podpira obsežne protitobačne strategije, hkrati pa močna javna podpora omogoči visoko stopnjo izvrševanja in skladnosti zakonodaje s predpisi.

Če povzamemo, obsežna protitobačna strategija:

- zaščiti zaposlene, tako da zmanjša njihovo izpostavljenost pasivnemu tobačnemu dimu na delovnem mestu in javnih prostorih;
- lahko zmanjša smrtnost in umrljivost zaradi izpostavljenosti pasivnemu tobačnemu dimu, v nekaj mesecih od uvedbe;
- lahko povzroči premik v razmišljanju in osebnih odločitvah v povezavi s pravili o kajenju v zasebnih prostorih;
- lahko zmanjša razširjenost kajenja in s kajenjem povezanim vedenjem;
- lahko prinese znatne prihranke zdravstvenem sistemu;
- ne povzroči ekonomskih izgub, saj se prihodki od davka na tobačne izdelke lahko ohranijo na enaki ravni, ali celo povišajo; in
- ne zavirajo turizma

Vpeljevanje obsežne protitobačne strategije je korak naprej k cilju v obliki breztobačne Evropske regije, kar je bilo zapisano v Ashgabatki deklaraciji. Zaščita pred izpostavljenosti tobačnemu dimu je prav tako ključna zaveza 8. člena okvirne konvencije Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) o tobačni kontroli in pripadajočim smernicam. Več je potrebno storiti onkraj celotne regije, da se v celoti zadosti tem členu.

Celotno poročilo o dokazih (evidence brief) je dostopno [tukaj](#).

VIR: [WHO Europe](#), 5.1.2016

- **Študija: E-cigarete ne pomagajo kadilcem opustiti kajenje tobачnih cigaret**

Elektronske cigarete se v zadnjem času oglašuje kot pripomoček, ki kadilcem pomaga pri opuščanju kajenja, vendar pa nova študija trdi, da naprave pri tem prej ovirajo, kot pa pomagajo. Po podatkih študije, ki je bila objavljena 14. januarja v priznanem medicinskem žurnalu The Lancet, uporaba e-cigaret pravzaprav znižuje verjetnost, da bodo kadilci uspešno prenehali kaditi tobačne cigarete za približno 28 odstotkov. "Izkazalo se je, da je uporaba e-cigaret sovpadala z veliko manjšo verjetnostjo prenehanja kajenja," je povedal višji avtor študije Stanton Glantz, sicer profesor na Univerzi iz Kalifornije, oziroma natančneje iz Centra za tobačno kontrolo, raziskave in izobraževanje iz San Francisca. "E-cigarete se oglašuje kot pomoč pri opuščanju kajenja, vendar pa imajo prav nasproten učinek."

Industrija e-cigaret in njeni zagovorniki so v preteklosti zagovarjali, da so naprave bolj zdrava alternativa tradicionalnim tobачnim cigaretam, saj uporabniki ne vdihavajo kancerogenega dima. Prav tako so trdili, da se lahko kadilci s pomočjo e-cigaret rešijo tobaka.

Da preverijo, če najnovejše raziskave o e-cigaretah potrjujejo trditve industrije, je Glantz in njegova ekipa pregledala 38 študij, ki so proučevale povezavo med uporabo e-cigaretam in prenehanjem kajenja med odraslimi kadilci. Avtorji študije so nato združili rezultate 20 študij, tistih, katera so zajemala kontrolne skupine kadilcev, ki niso uporabljali e-cigaretov in so jih primerjali s kadilci, ki so sočasno uporabljali e-cigarete, da bi ugotovili, v kateri skupini je bilo več kadilcev, ki so se uspešno odvadili kajenja. Raziskovalci so ugotovili, da je verjetnost uspešnega prenehanja kajenja za 28 odstotkov manjša pri kadilcih, ki so uporabljali e-cigarete, kot pa pri tistih kadilcih, ki niso. Zaključki so zdržali tudi po tem, ko so znanstveniki metodologijo prilagodili, tako da so bolj natančno zajeli udeležence študij in stopnjo njihove zasvojenosti z nikotinom, različnih pristopov posameznih študij ter razlik v različnih definicijah uporabe e-cigaret, pravi Glantz.

Vir: WebMD.com, 14.1.2016

- **Norveški zdravniki zagovarjajo prepoved prodaje tobачnih izdelkov**

V Norveški zdravniški zbornici (Legeforeningen – NMA) želijo uresničiti zamisel breztobačne družbe do leta 2035 in so skladno s tem konceptom predlagali prepoved prodaje tobачnih izdelkov vsem osebam, ki so bile rojene po letu 2000. Ta prepoved naj bi bila le prvi korak. Predsednica NMA Marit Hermansen je za Norveški časopis Aftenposten dejala, da uporaba tobачnih izdelkov ni temeljna človeška pravica. "Že kar nekaj časa zastopamo strategijo s katero želimo postopoma izkoreniniti kajenje v družbi do leta 2035. S tem ukrepom lahko uresničimo ta cilj. Hočemo breztobačno generacijo ljudi," je dejala Hermansenova. "Kajenje ne bi smelo biti prepovedano, kljub temu pa hočemo, da mladostniki in mladi ljudje ne bi sploh začeli kaditi tobачne izdelke," je dodala. Hermansenova je dejala, da verjame, da je možno dobiti politično podporo za predlog NMA-ja. "Minister za zdravje je povedal, da je glavni cilj mladim ljudem preprečiti, da začnejo kaditi. To pomeni, da nove generacije ne bodo mogle kupiti tobачnih izdelkov na Norveškem," je dejala. Kljub navdušenjem NMA-ja za ta ukrep, se je Aftenposten pogovarjal s tiskovnimi predstavniki Konzervativcev, Laburistov, Sredine in Krščanskih demokratov in nihče od njih ni bil mnenja, da bi bil ukrep trenutno izvedljiv.

Objavljeno na: The Local, 4.1.2016

Vir: Aftenposten.no

[Nazaj na vrh](#)

NAPOVEDNIK DOGODKOV NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

- **Svetovni dan boja proti raku, 4. februar 2016, več prizorišč po Svetu**

Svetovni dan boja proti raku bo letos obeležen 4. februarja 2016. V ta namen so organizirane številne akcije na socialnih omrežjih, ki se jih lahko udeležimo in s tem pomagamo širiti ozavešanje javnosti o tej zares težki bolezni. Obiskovalci uradne spletne strani www.worldcancerday.org lahko najdete informacije o tem kako lahko sodelujete v številnih akcijah na socialnih omrežjih. Ena takih je akcija "[Talking Hands](#)".

Sodelujte in pomagajte!

- **4. Slovenska konferenca in 15. SEEA net simpozij - Obravnava in zdravljenje oseb odvisnih od kanabinoidov, 3. - 4. februar 2016, Cankarjev dom, Ljubljana**

Vabljeni, da se udeležite 4. SLOVENSKE KONFERENCE O ODVISNOSTIH in 15. SEEA net simpozija, ki bosta potekala 3. in 4. februarja 2016 v Cankarjevem domu v Ljubljani.

V zadnjih letih je tako pri nas kot v svetu prišla v ospredje obravnava še posebej ranljivih skupin kot so mladostniki, družine odvisnih staršev z otroki, osebe z odvisnostmi pridruženimi duševnimi in telesnimi motnjami, katerim so pred dvema letoma posvetili posebno konferenco in že dalj časa tudi osebe na prestajanju kazni zapora in še posebej po prestajanju kazni. Tako, kot pomoč išče vse več, tudi starejših oseb, ki jemljejo droge, je na drugi strani veliko mladih, ki jemljejo predvsem nove psihoaktivne snovi (in tudi tem je bil v lanskem letu posvečen poseben simpozij) in tistih, ki iščejo pomoč zaradi uporabe kanabinoidov. To je tudi razlog, da bo tokratni že 15. SEEA net simpozij posvečen obravnavi in zdravljenju oseb, odvisnih od kanabinoidov.

Konferenca in simpozij bosta priložnosti za izmenjavo medsebojnih izkušenj tako med strokovnjaki, ki delajo v programih preprečevanja uporabe drog, zmanjševanja škode, obravnave, zdravljenja in rehabilitacije uživalcev drog v skupnosti in v institucijah, kot med ljudmi, ki jemljejo droge, skupinami za samopomoč, prostovoljci, študenti,... Na konferenco so

povabljeni tudi strokovnjaki iz tujine.

Informacije o prijavi in druge vsebine najdete [tukaj](#).

Vljudno vabljeni!

[Nazaj na vrh](#)

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

- **[Javni razpis za izvajanje projektov ozaveščanja javnosti, globalnega učenja in krepitev kapacitet NVO s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter projekta s področja izobraževanja o človekovih pravicah](#)**

Vrednost razpisa: 140.000 EUR.

Sklop A - ozaveščanje javnosti o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči v skupni višini do 40.000 EUR za do en projekt v letih 2016 in 2017 (do 20.000 EUR v 2016 in do 20.000 EUR v letu 2017). Sklop B: Globalno učenje v skupni višini do 30.000 EUR za do en projekt v letih 2016 in 2017 (do 15.000 EUR v 2016 in do 15.000 EUR v letu 2017). Sklop C: Krepitev kapacitet NVO s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v skupni višini do 40.000 EUR za do en projekt v letih 2016 in 2017 (do 20.000 EUR v 2016 in do 20.000 EUR v letu 2017). Sklop D: Izobraževanje o človekovih pravicah s poudarkom na pravicah otrok v državah Zahodnega Balkana v skupni višini do 30.000 EUR za do en projekt v letih 2016 in 2017 (do 15.000 EUR v 2016 in do 15.000 EUR v letu 2017). Predmet javnega razpisa je financiranje projektov ozaveščanja javnosti, globalnega učenja in krepitev kapacitet nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji s področja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter projekta s področja izobraževanja o človekovih pravicah s poudarkom na pravicah otrok v državah Zahodnega Balkana, v letih 2016 in 2017, ki jih izvajajo nevladne organizacije, registrirane v RS.

Projekti iz sklopov A, B in C se izvajajo v RS, iz sklopa D pa v državah Zahodnega Balkana.

Razpisuje: Ministrstvo za zunanje zadeve

Rok prijave: 29.1.2016

- **[Horizon 2020: Horizon Prize - Better use of Antibiotics](#)**

V okviru prednostne naloge "družbeni izzivi" programa za raziskave in inovacije je objavljen razpis za nagrado [Obzorja 2020](#) za boljšo uporabo antibiotikov. Nagrado v višini enega milijona evrov bo prejel posameznik ali skupina, in sicer za razvoj hitrega testa, s katerim bo mogoče ugotoviti, ali je pacienta treba zdraviti z antibiotiki ali ne.

Namen nagrade je ustaviti prekomerno uporabo antibiotikov in zavezati čedalje večjo protimikrobno odpornost. Na Evropskem centru za preprečevanje in obvladovanje bolezni namreč ocenjujejo, da zaradi odpornosti mikrobov na zdravila vsako leto umre 25 000 ljudi, stroški zdravljenja in odsotnosti z dela pa znašajo 1,5 milijarde evrov.

Razpisuje: Evropska komisija

Rok prijave: 17.8.2016

- **[Javni razpis za sofinanciranje programov organizacij romske skupnosti v letu 2016](#)**

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje programov organizacij romske skupnosti v Republiki Sloveniji v letu 2016, ki podpirajo cilje javnega razpisa.

Cilji javnega razpisa so spodbujanje aktivnega delovanja organizirane romske skupnosti na različnih področjih, še posebej preko aktivnosti, ki bodo usmerjene v izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti v lokalnem okolju in ki bodo zajemale:

- usposabljanja predstavnic in predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti, predstavnic in predstavnikov društev in ostalih aktivistk in aktivistov iz vrst romske skupnosti,
- ozaveščanje javnih uslužbenk in uslužbencev v javni upravi in pravosodnih organih o prisotnosti romske skupnosti, njeni kulturni in jezikovni sestavi in pomenu za slovenski prostor,
- informativno dejavnost romske skupnosti,
- ozaveščanje in preprečevanje diskriminacije ter odpravljanje predsodkov in stereotipov do pripadnic in pripadnikov romske skupnosti in med pripadnicami in pripadniki skupnosti ali različnimi deli in skupinami znotraj romske skupnosti,
- pomoč društvom pri prijavi na razpise na različnih področjih, tako tiste, namenjene izključno romski skupnosti, kot tudi ostale razpise,
- opolnomočenje romskih žensk in deklic,
- ozaveščanje pripadnic in pripadnikov romske skupnosti o negativnih posledicah t.i. prezgodnjih porok in prisilnih porok,
- aktivacijo mladih in kakovostnega preživljanja njihovega prostega časa.
- aktivacijo in socializacijo pripadnic in pripadnikov romske skupnosti.

Okvirna višina sredstev za predmetni javni razpis znaša 250.000,00 EUR.

Razpisuje: Urad Vlade RS za narodnosti

Rok prijave: 1.2.2016

- **Javni razpis za izvedbo projekta "Izdaja slovarja namenjenega lažji komunikaciji migrantov z zdravstvenim osebjem"**

Predmet javnega razpisa je priprava in distribucija gradiva, ki bo olajšalo komunikacijo s tujci, ki obiščejo zdravstveno ustanovo in ne govorijo slovenskega jezika ter izvedba krajšega medkulturnega usposabljanja za zdravstvene delavce.

Predmet javnega razpisa obsega izvajanje dveh vsebinskih sklopov, in sicer:

- vsebinski sklop 1: Priprava gradiva za lažjo komunikacijo ciljne populacije z zdravstvenimi delavci,
- vsebinski sklop 2: Usposabljanje zdravstvenih delavcev in predstavitev gradiva.

Prijavitelji morajo ponuditi predmet javnega razpisa v celoti in se ne morejo prijaviti za izvajanje posameznega dela predmeta javnega razpisa – posameznega vsebinskega sklop

Razpisuje: Ministrstvo za notranje zadeve

Rok prijave: 10.2.2016

- **Call for proposals 2016 for prevention and preparedness projects in the field of civil protection and marine pollution**

Generalni direktorat Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (ECHO) je v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite objavil javni razpis, namenjen sofinanciranju dejavnosti na področju izboljšanja učinkovitosti sistemov za preventivo pred naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek (sklop 1), ter sistemov za pripravljenost in odziv nanje (sklop 2) za leto 2016.

Vrednost razpisa: Na voljo je 8.300.000 EUR (sklop 1 – projekti preprečevanja: 4.200.000 EUR, sklop 2 – projekti pripravljenosti: 4.100.000 EUR). Prijavite lahko projekte v vrednosti do 800.000 EUR, sofinancira se do 75 % upravičenih stroškov.

Razpisuje: Evropska komisija, Generalni direktorat za humanitarno pomoč in civilno zaščito (ECHO)

Rok prijave: 14.3.2016

[Nazaj na vrh](#)

SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN
TOBAČNO KONTROLO

info@zadihaj.net
info@tobak-zveza.si

Partizanska cesta 12
2000 Maribor
TEL: +386 5 917 80 76
GSM: +386 61 317 113